

نگاهی به فرصت‌ها و چالش‌های سیاست‌حمایتی «یارانه دستمزد»

اشتغال یارانه‌ای؛ نجات بازار کار یا تعویق بحران؟

یارانه دستمزد به تهیایی نمی تواند معجزه کند

گلی‌ماندگار |

گواش

در شرایطی که بازار کار کشور زیر فشار همزمان رکود اقتصادی، تورم فزاینده

و کاهش ظرفیت جذب نیروی انسانی قرار دارد، سیاست‌های حمایتی دولت بیش از هر زمان دیگری در کانون توجه قرار گرفته‌اند. یکی از این سیاست‌ها که در سال‌های اخیر به عنوان ابزاری برای تحریک اشتغال و کاهش نرخ بیکاری به‌ویژه در مناطق کمتر برخوردار مطرح شده، «طرح یارانه دستمزد» است؛ طرحی که به گفته مسوولان می‌تواند هم‌زمان به کارفرمایان کاهش هزینه‌های جذب‌نیرو کمک‌کنند برای کارچوبان، به‌ویژه جوانان و فارغ‌التحصیلان، درنحی‌های به‌بازار کار بکشاید. اما این پرسش همچنان باقی‌جاست که آیا چنین سیاستی در بستر فعلی اقتصاد ایران، می‌تواند فراتر از یک تسکین موقتی عمل کند و به بهبود ابعاد وضعیت اشتغال و معیشت بینجامد؟ یا آنکه در عمل، به دلیل چالش‌های ساختاری، کارایی محدودی خواهد داشت؟

◀ **تعریف یارانه دستمزد**

یارانه دستمزد به‌طور رسمی به‌نوعی حمایت مالی دولت از کارفرمایان اطلاق می‌شود که در قالب آن، بخشی از حقوق و دستمزد نیروی کار جدید به‌صورت مستقیم یا غیرمستقیم توسط دولت پرداخت می‌شود.هدف از اجرای این سیاست، کاهش هزینه‌های استخدام برای بنگاه‌ها، افزایش انگیزه کارفرمایان برای جذب‌نیروی کار، و تسهیل ورود گروه‌های خاص مانند جوانان، زنان و فارغ‌التحصیلان به بازار کار است. این ابزار در بسیاری از کشورها به‌عنوان یکی از «سیاست‌های فعال بازار کار» شناخته می‌شود.

◀ **فرصت یا اتلاف منابع؟**

فریبز افتخاری، کارشناس اقتصادی یانگاهی به‌گونه به این‌طرح، آن را «در ذات خود مفید اما در اجرا چالش‌برانگیز» توصیف می‌کند، به‌تعداد می‌گوید: یارانه دستمزد در تئوری، یکی از کارآمدترین ابزارهای سیاست‌گذاری برای کاهش نرخ بیکاری و تسهیل استخدام نیروی کار اثر می‌گذارد.می‌تواند انگیزه استخدام را افزایش دهد. در شرایطی که بنگاه‌ها با محدودیت نقدینگی مواجهند چنین حمایتی می‌تواند به‌عنوان یک محرک عمل کند. او می‌افزاید: یکی از مهم‌ترین مزایای

◀ **روی خط خبر**

آماده‌باش هلال احمر در پی ورود سامانه‌های بارشی

معاون عملیات سازمان امدادونجات جمعیت‌هلال احمر، از آماده‌باش کامل نیروهای عملیاتی‌و واکنش سریع این جمعیت‌در پی پیش‌بینی‌های سازمان هواشناسی مبنی بر بارش باران و عبور قوی‌حدود، فعالیت‌های گونوردی

با اشاره به پیش‌بینی‌های سازمان هواشناسی مبنی بر ورود سامانه‌های بارشی و احتمال وقوع حوادث جوی اظهار کرد: با توجه به هشدارهای صادر شده، تمامی تیم‌های عملیاتی و امدادگران در پایگاه‌های سراسر کشور به‌حالت آماده‌باش صددرصدی درآمده‌اند.

توصیه کرد که هموطنان از هرگونه تردد غیر ضروری در محورهای برف‌گیر و مناطق مستعد سیلاب جدا خودداری کنند. همچنین با توجه به نیازپایداری‌های جوی، مسود به ارتفاعات و فعالیت‌های گونوردی خطر آفرین بوده و باید تا پایداری شرایط جوی متوقف شود. معاون عملیات سازمان امداد و نجات همچنین از رانندگان خواست در صورت‌اجبار به‌سفر، ضمن اطمینان از سلامت فنی خودرو، حتما تجهیزات زمستانی، زنجیر جرخ و اقلام گرمایشی به‌همراه داشته باشند و از توقف

پرداخت بیش از ۵،۵ همت مطالبات مراکز طرف قرارداد بیمه سلامت

توسعه مدیریت و منابع سازمان بیمه سلامت ایران افزود: این پرداخت مشمول مراکز دولتی و غیردولتی اعم از خدمات بستری در بیمارستان‌ها و خدمات سرپایی مانند داروخانه‌ها خواهد بود. وی با اشاره به اینکه مبالغ پرداختی مربوط به عملکرد سال ۱۴۰۵ و به‌صورت علی‌الحساب است، تصریح کرد: طبق برنامه‌ریزی انجام شده به محض وصول اسناد مالی

شناسایی ۲۰۸۱ خانوار نیازمند جدید از سوی بهزیستی

بسیاری از زنان سرپرست خانواده‌شده‌است، سازمان بهزیستی با اجرای الگوی «مدیریت بحران مبتنی بر صیانت فوری»، مجموعه‌ای منسجم از حمایت‌های مالی و مداخلات میدانی راه‌اجرا کرده‌است. وی افزود: متأسفانه در جریان این وقایع، خانواده‌های بزرگ بهزیستی هدف‌آسیب‌های مستقیم‌قرار گرفتند که منجر به شهادت ۳ تن از زنان سرپرست خانوار و ۲ نفر از اعضای خانواده‌های آنان شده‌است. همچنین ۹ تن از بانوان سرپرست خانوار و ۱۲ نفر از اعضای خانواده‌های تحت پوشش دچار آسیب‌های جسمی و جراحات شده‌اند. در مجموع ۴۱۴ خانوار از خانواده‌های زن سرپرست تحت پوشش سازمان در جنگ‌اخیر آسیب‌دیده‌اند.

تشکیل جلسه کمیته تدابیر ویژه دارو و تجهیزات پزشکی

جلسه کمیته تدابیر ویژه دارو و تجهیزات پزشکی، به ریاست دکتر محمدرضا ظفرقندی، وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی برگزار شد. در این نشست که با حضور معاونان، مدیران ارشد وزارت بهداشت و نمایندگان دستگاه‌های ذیربط تشکیل شد، روند پیگیری مشکلات این‌صنعت از طریق ۵ کمیته تخصصی و تعامل با نهادهایی همچون بانک مرکزی و گمرک در مورد بررسی قرار گرفت. همچنین در راستای تسریع در حل چالش‌های موجود در زنجیره تأمین دارو و تجهیزات پزشکی که با حضور جمعی از مدیران ارشد این وزارت‌خانه و نمایندگان سازمان‌های مرتبط ارائه شد، گزارشی از فعالیت‌های ۵ کمیته تخصصی که با هدف رصد دقیق و عملیاتی مشکلات صنعت دارو تشکیل شده‌اند، ارائه شد. این کمیته‌ها موظف هستند به‌صورت هفتگی جلسات خود را برگزار کرده و چالش‌های پیش‌روی تولیدکنندگان و واردکنندگان را در حوزه‌های مختلف شناسایی و دسته‌بندی کنند. بر اساس این گزارش، خروجی جلسات هفتگی این

◀ **خبرروز**

تک‌دب شایعه اخراج کارگران فولاد مبارک

رییس امور اطلاع‌رسانی دولت، شایعه اخراج کارکنان و کارگران فولاد مبارک را دروغ محض خواند و گفت: دولت تمام‌قد حامی کارگران و کارمندان وز‌حمتکشان عزیز است. علی‌احمدنیا(رییس امور اطلاع‌رسانی دولت) در واکنش به برخی خبرسازیهادر باره اخراج کارکنان و کارگران فولاد مبارک در صفحه شخصی خود نوشت: این موضوع دروغ محض است، دوران این دست‌بازی‌های فیک به سر آمده‌است. وی افزود: جهت اطلاع شرکت فولاد مبارک نه‌تنها هیچ نیرویی را تعلیق یا اخراج نکرده‌است، بلکه تمام حقوق و رفاهیات میش از ۳۰۰۰۰ پرسنل خود را هم به‌صورت کامل پرداخت کرده‌است. رییس امور اطلاع‌رسانی دولت عنوان کرد: با تأکید رییس‌جمهور خبری از این دست تصمیمات در دولت وجود ندارد و دولت تمام‌قد حامی کارگران و کارمندان وز‌حمتکشان عزیز است.

◀ **معایب و محدودیت‌ها**

از تورم تا نا کار آمدی ساختاری

در مقابل، معایب این طرح نیز قابل توجه است. از جمله مهم‌ترین آنها می‌توان به محدودبودن دامنه‌اجرا احتمال سوءاستفاده، عدم پایداری اشتغال، و تأثیر ناچیز بر معیشت در شرایط تورمی اشاره کرد. علاوه بر این، برخی کارشناسان معتقدند که چنین سیاست‌هایی، در صورت عدم هماهنگی با سایر بخش‌های اقتصادی، ممکن است مشکلاتی مانند بی‌ثباتی، کاهش سرمایه‌گذاری و ضعف تولید مواجه است، سیاست‌های حمایتی کوتاه‌مدت نمی‌توانند جایگزین اصلاحات اساسی شوند.

◀ **راهی میان امید و تردید**

در نهایت، طرح یارانه دستمزد در می‌توان تلاش‌ی در جهت کاهش فشار بر بازار کار و حمایت از اقشار آسیب‌پذیر دانست؛ تلاشی که اگر چه در ذات خود مثبت ارزیابی می‌شود، اما موفقیت آن به عوامل متعددی بستگی دارد. اگر این طرح بتواند با نظارت دقیق، اجرای گسترده‌تر و هماهنگی با سایر سیاست‌های اقتصادی همراه شود، می‌تواند به‌عنوان بخشی از راه‌حل بیکاری عمل کند. اما در غیر این صورت، خطر آن وجود دارد که به‌سیاستی کوتاه‌مدت با اثرات محدود تبدیل شود. در شرایط فعلی اقتصاد کشور، آنچه بیش از هر چیز اهمیت دارد، حرکت به سوی ایجاد اشتغال پایدار، افزایش بهره‌وری و بهبود واقعی سطح معیشت مردم است؛ اهدافی که تحقق آنها، نیازمند نگاهی فراتر از سیاست‌های مقطعی و حرکت به سوی اصلاحات عمیق اقتصادی است.

را مختل کند. خسروی یکی دیگر از چالش‌ها را «احتمال انحراف در اجرا» می‌داند و می‌گوید: برخی بنگاه‌ها ممکن است صرفاً برای بهره‌مندی از یارانه، اقدام به جذب نیروی موقت کنند، بدون آنکه برنامه‌ای برای حفظ آنها داشته باشند. این موضوع نه‌تنها به هدر رفت منابع منجر می‌شود، بلکه اعتماد نیروی کار به سیاست‌های حمایتی را نیز کاهش می‌دهد. در نهایت، او تأکید می‌کند: یارانه دستمزد در دوران پساجنگ، تنها در صورتی می‌تواند موثر باشد که در کنار آن، سیاست‌های مکملی مانند ثبات‌بخشی به اقتصاد، تسهیل دسترسی به سرمایه در گردش، و احیای بازار‌ها اجرا شود. در غیر این صورت، این طرح بیشتر به یک اقدام کوتاه‌مدت شبیه خواهد بود تا راهکاری پایدار برای بازسازی بازار کار.

◀ **مزایای طرح**

از کاهش هزینه‌زین تولید تا افزایش مهارت

با وجود انتقادات، نمی‌توان از مزایای بالقوه این طرح چشم‌پوشی کرد. کاهش هزینه‌های استخدام برای کارفرمایان، افزایش فرصت‌های شغلی برای گروه‌های خاص، و ایجاد امکان کسب تجربه برای جوانان، از جمله نقاط قوت آن محسوب می‌شود. همچنین، در صورتی که اجرای طرح به درستی مدیریت شود، می‌تواند به از تقای مهارت نیروی کار کمک کند و تعامل با محیط کار واقعی، انتقال دانش و تجربه و آشنایی با نیازهای بازار، از جمله دستاوردهایی است که می‌تواند در بلندمدت به افزایش بهره‌وری نیروی کار منجر شود.

◀ **رویداد**

برگزاری امتحانات نهایی دو هفته بعد از تثبیت شرایط کشور

عدم امکان برگزاری حضوری آزمون‌ها در پایه‌های هفتم تا دهم، این امتحانات به‌صورت غیر حضوری برگزار شود. وی درباره مقطع ابتدایی نیز گفت: در این مقطع که ارزیابی‌ها به‌صورت توصیفی انجام می‌شود، مقرر شده نتایج ارزشیابی دانش‌آموزان پس از ۹ خرداد آماده‌تبت شود.

◀ **زمان دقیق برگزاری کنکور مشخص نیست**

سخنگوی وزارت آموزش و پرورش در ادامه با اشاره به پایه‌های یازدهم و دوازدهم نیز اظهار کرد: کنکور سراسری و آزمون‌های نهایی بر اساس مصوبه شورای عالی انقلاب فرهنگی لازم و ملزوم یکدیگرند و دانش‌آموزان باید ابتدا نتایج آزمون نهایی خود را دریافت کنند تا تأثیر آن در کنکور مشخص شود تا زمانی که نتایج آزمون‌های نهایی مشخص نشود، اجرای کنکور میسر نیست. از آنجا که زمان دقیق برگزاری کنکور مشخص نیست، زمان برگزاری آزمون‌های نهایی را نیز نمی‌توان دقیق اعلام کرد. از سوی دیگر، مهم‌ترین اولویت ما حفظ سلامت و امنیت دانش‌آموزان است. در حال حاضر چشم‌انداز دقیقی از امکان برگزاری حضوری آزمون‌ها در این مقاطع وجود ندارد. در این زمینه دو تصمیم اتخاذ شده‌است: نخست اینکه اگر تانیمه اول مردامه شرایط برگزاری آزمون‌های فارغ‌التحصیل شوند تا سپس درباره نحوه برگزاری کنکور نیز تصمیم‌گیری‌های لازم توسط مراجع ذی‌صلاح از جمله شورای عالی انقلاب فرهنگی اتخاذ شود.

مراسم تقدیر از معلمان نمونه خاطر‌نشان کرد: امسال به‌دلیل شرایط موجود، امکان برگزاری مراسم حضوری نیست.

◀ **پیگیری برای برگزاری آزمون استخدامی**

سخنگوی وزارت آموزش و پرورش در بخش دیگری از سخنان خود به تشریح برنامه‌های این‌وزارت‌خانه پرداخت و اظهار کرد: امسال نیز پیگیری‌های لازم در خصوص آزمون‌استخدامی انجام و مجوزهای اولیه از سازمان اداری و استخدامی کشور اخذ شده‌است. مجوزهای بعدی که باید از سوی سازمان برنامه و بودجه صادر شود، در حال پیگیری است؛ اما هنوز قطعی نشده و امیدواریم به‌زودی قطعی شود. فرهادی‌باشانر به‌برگزاری آزمون‌استخدامی گفت: برگزاری آزمون تابع وضعیت و شرایطی است که کشور با آن مواجه است.

◀ **آغاز آزمون‌های غیر نهایی**

با پایه‌های هفتم تا دهم از ۹ خرداد

سخنگوی وزارت آموزش و پرورش در بخش دیگری از سخنان خود به وضعیت امتحانات دانش‌آموزان اشاره کرد و گفت: پیش از این اعلام کرده‌ایم که زمان آغاز آزمون‌های غیر نهایی که مربوط به پایه‌های هفتم تا دهم است ۹ خرداد آغاز می‌شود و تا آن زمان، معلمان فرصت دارند برنامه آموزشی و بودجه‌بندی درسی را تکمیل کرده و کتاب‌های درسی را به پایان برسانند. وی افزود: همچنین امتحانات هماهنگ کشوری لغو شده و اختیار برگزاری آزمون‌ها به استان‌ها و مناطق واگذار شده است. این تصمیم در راستای رفاه دانش‌آموزان و ایجاد آرامش برای خانواده‌ها اتخاذ شده است. در عین حال، به استان‌ها مجوز داده شده که در صورت

با چالش‌های مضاعف مواجه می‌کند. او می‌افزاید: اگر چه این ابزار در حالت عادی می‌تواند به تحریک استخدام کمک کند، اما در دوران پساجنگ، موانع ساختاری اجازه نمی‌دهد اثرگذاری آن به‌طور کامل محقق شود. این فعال بازار کسب و کار نخستین چالش را «ناپایداری محیط کسب‌وکار» می‌داند و می‌گوید: کارفرمایانی نیروی جدید جذب می‌کنند که چشم‌انداز روشنی از آینده بازار داشته باشد. در شرایطی که هنوز تبعات جنگ بر تولید، صادرات و حتی بازار داخلی سایه انداخته، یارانه دستمزد به‌تنهایی نمی‌تواند ریسک‌استخدام را پوشش دهد. به بیان دیگر، بنگاه‌هایش از آنکه دغدغه هزینه دستمزد داشته باشند، نگران فروش، نقدینگی و تداوم فعالیت خود هستند. خسروی ادامه می‌دهد: چالش دوم «شکاف میان هزینه واقعی زندگی و سطح دستمزد» است. حتی با وجود یارانه، سطح پرداختی به نیروی کار در بسیاری از موارد باسختگی هزینه‌های معیشت نیست. این مساله باعث می‌شود نیروی کار با انگیزه کافی برای ورود به این مساعغل نداشته باشد یا در صورت ورود، به دنبال فرصت‌های بهتر، خیلی زود از بازار خارج شود. در نتیجه، پایداری اشتغال زیر سوال می‌رود. او همچنین به «محدودیت منابع دولت» اشاره می‌کند و توضیح می‌دهد: در دوره پساجنگ، دولت با فشارهای مالی گسترده‌ای روبروست؛ از بازسازی زیرساخت‌ها گرفته تا جبران خسارات اجتماعی. در چنین شرایطی، تداوم پرداخت یارانه دستمزد در مقیاس وسیع، با الیاهم جدی مواجه است. این عدم اطمینان می‌تواند برنامه‌ریزی بلندمدت بنگاه‌ها

◀ **اشتغال ناپایدار؛ دغدغه‌های جدی**

روزه منفی همچنین به مساله امنیت شغلی اشاره می‌کند و می‌گوید: بسیاری از کارگرانی که از طریق این طرح جذب می‌شوند، قرار دادهای کوتاه‌مدت دارند و هیچ تضمینی برای ادامه کارکنان وجود ندارد. این یعنی افزایش اشتغال ناپایدار. اگر هدف واقعی، بهبود وضعیت کارگران است، باید به سمت سیاست‌هایی رفت که امنیت شغلی، بیمه و دستمزد واقعی را تضمین کند، نه صرفاً ایجاد شغل‌های موقتی.

◀ **موانع ساختاری پساجنگ**

و مشکلات اثرگذاری یارانه دستمزد

استفاده از این طرح در دوران پساجنگ به «تعادل» می‌گردد و در فضای پساجنگ، اقتصاد با مجموعه‌ای از عدم قطعیت‌ها، اختلال در زنجیره تأمین، کاهش سرمایه‌گذاری و افت تقاضای موثر روبروست؛ شرایطی که اجرای سیاستی مانند یارانه دستمزد را